

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Michaelis Ritii Neapolitani De regibus Francor[um] lib. III

Riccio, Michele

Basiliae, 1517

Michaelis ritii neapolitani, de regibvs neapolis et siciliae, liber tertivs

[urn:nbn:de:bsz:31-270905](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-270905)

MICHAELIS RI-
THI NEAPOLITANI, DE REGIBVS NE-
APOLIS ET SICILIAE, LI-
BER TERTIVS.

NTAQVE Carolus quem Neapolitani pri-
 mum uocāt, amisso duce facile fugauit ho-
 stes, oppidoq; Beneuenti potitus, alia bre-
 ui quoq; redegit in potestate, prater unā
 Luceriam, quā tenebant Aphri, ut demon-
 strauimus. Cunque frequens rumor esset,
 aduentare cum copijs in Italiam Conradinum, quem Man-
 fredus falso mortuum iactauerat, iēto cum Pœnis ad Luce-
 riam fœdere, impetratoq; graui tributo, suis legibus & mo-
 ribus uti eos permisit, ipse in Etruriam proficiscitur ad resti-
 tuendos Guelfos, quos Manfredus eiecerat, occupatoq; Ca-
 rolo obsidione Bonitiij (castrī nomen id est) Federicus Al-
 phonsi Castellæ regis ei⁹ nominis decimi frater, Henrici mo-
 tus autoritate alterius eius fratris, qui pulsus ab Alphonso
 in urbe Roma Senator erat, cum classe Pisanorum, condu-
 ctoque Pœno milite traiecit in Siciliam, omnem pene insu-
 lam recepit in fidem Conradini Cōstantiæ sororis eius filij,
 prater Messanā, Syracusas, & Panormū quæ portas ei clau-
 serunt. Eodemq; tempore qui Luceria tenebant Aphri uio-
 lato fœdere, longe lateq; prouinciam ferro igniq; populati
 sunt. & uxor Caroli Beatrix obiit Neapoli, quod ab Etra-
 ria Carolū reuocauit ad sua, qui primo quoq; tempore Lu-
 ceriā cœpit expugnare, & ecce nuncius adesse Conradinum
 regniq;

Carolus.

regniq; fines ingressum affert, unde Carolus agmen aduersus hostem rapere coactus, ad lacum Fucinum prospere peruenit in campo, quem dicunt Palentinum. Plurimum profuit ad uictoriã Carolo militaris astus & strategema Alarici Neapolitani qui stipendia apud eum faciebat. Itaq; Carolus anno salutis ducentesimo sexagesimo octauo supra millesimũ, fufis, fugatisq; hostium copijs, Conradinũ quoq; uiuũ redegit in potestate, qui post acceptã dadẽ octauo demũ die Neapolim perductus ad Carolũ. publico iudicio rei capitalis dãnatus securi percussus est. Ipse Carolus omnia quæ Federicus eiusque legatus nomine Capitius occupata præsidijs firmauerãt, paruo negotio recepit, Hyemeq; exacta Romam redijt, oblatamq; a Romanis senatoriã dignitatem non respuit, integerrimeq; & splendide administrauit. In gratiam deinde Ludouici Francorum regis eius fratris expeditionis aduersus Aphros socius fuit, unde amisso fratre reuersus ad obsidendam Luceriam intedit animum. Insequuto tempore nostræ salutis anno Millesimo ducentesimo octogesimo primo, Siculi conspirauerunt in Gallos initium defectionis a Panormitanis est factum, uno eodẽq; die quicquid in Sicilia Gallorum fuit ad internicionẽ per exquisitos etiã cruciatus trucidatum, continuoq; a Carolo ad Petrum Aragonũ regem defecerũt. Et iam Carolus obsidebat Messanam cũ Hispanæ classis aduẽtu territus, in Italiam se recepit, ipsumq; Petrum ad singulare certamen prouocauit, apud Burdegalam locus ad dimicandum dictus est ab Angliæ rege utriusq; necessario, qui tunc Burdegala proximosq; fines habebat in potestate. Carolus cũ uenisset ad statutum diem Petrũ non reperit, sed is postea causatus est ad condictum

Conradini
cades.

Gallorũ
cades.

ad condictum uenisse, Caroloq; nō reperto discessisse. Interea morante in Gallia Carolo, Carolus eius filius Salerni princeps indigne ferens a Rogerio Dellora, qui daffis Petri praefectus, Admiratum Siciliae, Aragonumq; se iactabat; Neapolis infestari portum, spreto Cardinalis Parmensis legati autoritate, cum Rogerio nauali praelio confixit, amissaq; nauium parte uiuus in hostium potestatem uenit, atq; in Siciliam primo, mox inde in Aragoniam deductus est. Interim Carolus eius pater ex Gallia Neapolim redijt urbem trepidam confirmat, ipse cum copijs in Apuliam se confert, ut contractis undiq; nauibus in Siciliam trañceret, sed inter apparatus belli subita ui morbi correptus, interiijt. Carolus autem Salerni princeps, is qui custodiebatur Aragoniae, de functo patre egit cū Carolo Valesij comite, Philippi cogno-
 mento Pulchri regis Franciae Germano fratre, ut in Italiam copias mature duceret, Cardinaliq; Parmensi, quem Martinus quartus Pontifex Romanus legatum regni finibus imposuerat, quiq; regnum continuerat in fide Caroli subsidio adesset. Interea Philippo Frācorum, Petroq; Aragonum rege uita functis, Odoardus Angliae rex utriusq; necessarius autor pacis Burdegalam uenit, ut res componeret his conditionibus, ut Carolus Salerni princeps, ad quem iure successionis regnum Siciliae pertinebat, e carcere dimitteretur, idq; effecisset, nisi noua Belli incendia apud Siciliam exarsissent. Nam cum legatus, Valesijq; comes; insulam adorti magnas accepissent clades a Rogerio Dellora qui se gerebat Admiratum pro Iacobo secundo genito, Petri, quem superius mortuum demonstrauius, omissa mentio pacis est ad annos duos, Demum per ipsum Angliae regem durioribus quam
 a principio

Carolus
secundus

a principio oblata fuerant conditionibus data pax. Carolus enim Salerni princeps inter cætera curaturum se recepit, ut ipse Iacobus insulæ Siciliae rex institueretur. id si triennio non confecisset ultro rediit in custodiã, quæ ut rata forent obsides dedit. Carolus eius filiũ natu maximum cui cognomen tũ Martello fuit, qui per matrẽ Vngariæ regno potitus est ex Maria Stephani quinti filia natus, auocq; materno, eiusq; filio Ladislao quarto defũctis, Andrea tertio, Andrea secundo nepote, qui regnũ ui occuparat, auxilio Ro. Pontificis expulso, Vngariæ se regem constituit, & si nonnulli sentiunt nō Carolũ Martellũ, sed eius filiũ paterno nomine Carolum, rerũ in Vngaria potitum, obsidem quoq; dedit alterum filium Loylium, qui minorũ dogma professus, Episcopusq; Tolosanus inauguratus, adeo sancte uixit, ut moriẽs Pontificis, patrumq; decreto consecratus, & inter diuos relatus sit, Rebus ita compositis Carolus eo nomine secundus a Iacobo dimissus, aliquandiu moratus in prouincia Narbonensi, per mediã Italiã Perusium se cõtulit, quo patres & collegiũ Cardinaliũ mortuo Nicolao quarto Pont. conueniant, ut alterũ sufficerent in eius locũ cũ duobus annis & tribus mensibus interpontificiũ fuisset, & ecclesia sine pastore. Cardinales adhortari nō destitit, ut aliquẽ tandẽ dedararẽt sed eo præsente, nihil ex Caroli sententia gestum, post eius abcessum omnium studia inclinauerũt in Petrum de Murono, qui uitam ducebat Anachoritæ, in finibus Sulmonis apud montem Maiellæ, qui Cælestinus tertius appellatus est, & ad Caroli preces Neapolim uenit, ubi tandem inuito & dissuadente Carolo Pontificatu se abdicauit, unde Cardinales in eius locum Benedictum Caietanum ex Anania oriundum

Diu⁹ Loy
sius Fran
ciscanus.

Cælestin⁹
tertius.

niã oriundum Neapoli suffecerunt, isque Bonifacius octauus est dictus, habuit Carolus ex Maria unica regis Vngariã filia, præter eos de quibus ante diximus, melioris sexus Liberos quatuor, & in his Robertum Calabriae ducem qui mortuo patri successit in regno, puellas autem quinque, quarum duxit unam Ludouicus cognomẽto Vtinus Francorum rex, alteram Iacobus Aragonens Siciliã Rex, tertiam Federicus Iacobi frater Aragoniã Rex, quartam Marchio Ferrariã. Nec affinitas Aragonum Carolo fuit impedimento, quo minus spreto fœdere post Iacobi mortem recipiendã Siciliã consilia agitaret, eoque cum copijs Robertum Calabriae ducem, eius filium misit, & Philippum alterum quoque filium Tarenti principem cum paratissima classe, fratrem subsequi iussit, & primo statim aduentu Catina urbe potiti, cum Siculi tumultuario milite classem diripiissent, ut ægre pauca triremes fuga euaserint, Philippusque agmen ad recuperandam Catinam protinus ex uictoria ducentibus occurrisset, inito prælio uictus in potestatem hostium uenit, uinctusque Panormum deductus est. ipse Robertus cum triremibus quæ pauca superfuerant ex aduersa pugna, relicta Catina urbe Neapolim redijt. Interea Federicus qui Iacobo successerat, habito delectu, copias parabat, quas subsidio Siciliã mitteret. Cunque maritima classe instructa, impositisque militibus, Catalonia soluisset, de uictoria Siculorum certior factus in Calabria duxit, eaque Regio breui in eius potestatem redacta est.

Sed Carolus Vallesius Philippi cognomento pulchri iam tum defuncti frater, & patris Ludouici Vtini, qui Philippo patri successerat, eius cui

Carolus
Vallesius

n 2 Roberti

Roberti sororem nomine Clementem nupsisse demonstra-
uimus. anno salutis Millesimo. trecentesimo, cum Bonifaci-
us octauus Iubilæum indixisset, in urbem uenit, ut patrum
fauores colligeret ad recuperandum Constantinopolis im-
perium, quod eius uxori Catharinæ debebatur, ultimi Bal-
duini Flandrensis unice filie Constantinopolitani impera-
toris. Cuncq; aliquandiu Romæ desedisset, inde Florentiam
profectus, ad componendas Etruriæ seditiones, cum Ponti-
fici a quo missus erat haud quaç; satisfaceret, ex Etruria per
Marfos in Apuliam cum omnibus copijs se contulit, & im-
perata Caroli facere Calabriam coegit, auctorq; pacis inter
eum Federicumq; fuit, ut restitutis hinc inde prælio captis
Federicus in uita Calabria potiretur. exinde Carolus obiit
anno salutis Millesimo trecentesimo octauo Neapoli con-
ditus in æde Dni Dominici.

- Robert⁹.** Robertus itaq; Calariæ dux Auinionem profectus ad sala-
lutandum Pont. patrum decreto Rex appellatus, in Italiam
constituto regno reuersus, apud Bononiam Pelaguram car-
dinalem offendit Pont. legatum, qui Ferrariam receperat a
Veneto & Frisco Azonis filio. eamq; Roberto pro Ponti-
ce gubernadam dedit. is Decum De la Racta cum cohorte
Henric⁹. Aragonensium Ferrariæ præfecit. Cuncq; Henricus Luxim-
Luxim- burgus imperator esset electus, oratoresq; Florentiam de-
burgus. stinasset, Robertus qui Federici formidabat aduētum mul-
ta comminatus ex Bononia Florentiam uenit, ubi aliquan-
diu commoratus, omne per Etruriam Guelfum nomen ad
pristinam cum Florentinis ineundam societatem compulit,
eorumq; se caput principemq; cōstituit. Et iam Federicus
ad obsidendam Florentiam pertendebat, neque Florentini
diutius

diutius effugere posse uidebantur quin inopia rerum domi
 ti in fensio imperatori deditioem facerent cum praesertim
 Robertus auxilia non submitteret, praeter ea quae a Bono
 nia Ferrariæq; aduenerant. itaq; Florentini Federico portas
 aperuerunt, salutem tantum pacti, & ne exules aliquo tem
 pore per quamcūq; causam reduceret. Imperator ut in Ro
 bertum iure ageret Pisas accessit, ubi seruato iuris ordine cō
 tra Robertū processit, Aretiq; postea pro tribunali pronūci
 auit Robertum Regno priuandum uideri. Sed hāc eius sen
 tentiam Clemens quintus irritam iudicauit, extatque etiam
 nunc Clementina, cuius initium est Pastoralis, sub rubrica
 de re iudicata. Nec ita multo post imperator apud Bonco
 uentum diem clausit haustu ueneni, quod rumor est in Eu
 charistia propinatum a quodam fratre predicatorū, a Flo
 rentinis submisso. Mortis eius accepto nūcio Federicus Ara
 gonēsis qui uiolato foedere, Regio ui capto, Brutios infesta
 bat, copias in Siciliam reduxit, uerum nec Henrici quidem
 morte bella in Etruria cessarunt, sed ab Vgutione Fagiola/
 no Gibellinarum factionum duce Philippus Tarenti prin
 cept, & Petrus Grauinæ comes, qui fratris eorum Roberti
 copijs praerant, Guelforumq; partes tuebantur, in acie pro
 fligati sunt. unde Ferraria pulso Deco de la racta a Rober
 ti fide defecit ad Estenses anno salutis Millesimo trecentesi
 mo duodeuigesimo. Ex eoq; tempore Ferraria concessit in
 Estensium ius cum prius in ea Pontificis legati fuissent, & ui
 tarij. Tot dadibus impar Robertus Florentinis pacem de
 dit, quorum fidem cum suspectā haberet, agitabat animo
 grauiter in eos animaduertere, sed a Ludouico Bauaro Gi
 bellinorum partes excitante, cum Guelfos ex Genua pelle
 re conarentur

Henrici
 impato
 ris mors.

re conarentur, imparesq; aduersæ factioni Guelfi qui tum
 ciuitatem moderabantur, auxilium Roberti implorassent,
 oblata urbis potestate nihil cunctatus Genua Sauonaque
 potitus est, anno salutis Millesimo trecentesimo trigesimo,
 filium quoq; Carolum petentibus Florentinis dominū de-
 dit, ut Castrutij Tyranni Lucensis uim conatusq; reprime-
 ret. is deinde Carolus, cum patri subsidio uenisset a Bauaro
 timent bellum, subita ui morbi correptus interiit. non eua-
 sit Robertus Ioannis uigesimali secundi cęsoriā notā, nā
 quom fœdus iniisset cum Vicecomitibus Estensibus, Gon-
 zagis, Carariēsis & Scaligeris aduersus Boemos, quibus
 fauebat Pontifex, omnes ab eo diris execrationibus deuoti
 sunt. Ioanne uita functo, Iacobus Tolosanus titulo sanctæ
 Priscæ Cardinalis in eius locum subrogatus, & Benedictus
 duodecimus appellatus est. post quem, Pontificatū gessit
 Clemens sextus, anno salutis Millesimo trecentesimo qua-
 dragesimo septimo, quo tempore Robertus excessit, super-
 stitibus duabus ex Carolo septimo iā defuncto neptibus.
 Ex ijs Ioanna natu maior, quæ uiuente Roberto nupserat
 Andrea Vngaro sobrino suo, successit in regno. uirumque
 Andream apud Atellam, quæ nunc urbs Auerſa dicitur, sua
 spendio tollendum curauit, ac Ludouico Tarentino princi-
 pi Philippi filio regis Roberti fratris, iterum nupsit, audito
 que Ludouici Andreae fratris aduentu, sceleris conscientia
 uiribusque suis diffisi, Ludouicus & Ioanna Narbonā pro-
 fugerunt, regni custodia commissā Carolo patrueli suo du-
 cis Dyrrachij, comitisque Grauinæ Petri filio. Ludouicus
 Vngariæ rex ingressus regni fines, Sulmonenses imperata
 facere recusantes, ex itinere domuit, Ducem Dyrrachij ca-
 ptum

Ioanna.
 Andreas.

Ludouic/
 cus.

ptum ultimo affecit supplicio, regnum quo potius praesidiis firmavit. Incrudescente per Italiam peste, tertio demum mense in Vngariam redijt, nec ita multo post adnitente Clemente sexto, qui per Guidonem Lemouicensem Ludouici necessarium, Portuensem Cardinalem in Vngariam Legatum hoc ab eo contendebat, Pax a Ludouico Ioannae data his conditionibus est, ut regnum Ioannae restitueretur eiusque uir Ludouicus solo Tarentini principatus titulo contentus esset. Verum Clemens accepto a Ioanna Auenione, specie uenditionis, maiori parte remissa stipendij, quod pro regno Neapolitano debebatur, ipsum Ludouicum regijs ornauit insignibus. Per idem tempus Gregorius undecimus ex Auenione Romanam curiam cum reuocasset, Cardinales Benedictum Neapolitanum Archiepiscopum Barij Pontificem declarassent, Urbani sexti indito nomine, Cardinales Galli, quibus electio non placuerat Ananiam primo per causam uitandi caloris egressi, inde Fundos accesserunt, ubi reginae opibus freti Cardinalem Genebensem in Clementem septimum elegerunt. Hac iniuria permotus Urbanus Vngariae regem sollicitauit, ut eius auxilio bellum contra Ioannem repararet, inductus autoritate Pontificis, Vngariae Rex Ludouicus, Dyrachij ducem Carolum eius filium, quem in priori expeditione ultimo supplicio affecerat, uel ut alij sentiunt, Andreae fratris a Ioanna necati filium nomine Carolum, qui bellum contra Venetos gerebat, in sinibus Taruifinis in Ioannam regnumque mouere iussit. Itaque salutis anno Millesimo trecentesimo octogesimo primo, Carolus ingressus regnum Ioannae, exercitu uarijs superato praesijs, ciuium

ciuium deditioe Neapoli potitus est, ipsamq; Ioānam cir-
 cumfedit in arce noua. Clemens autem septimus Andega-
 uensem Ludouicum Ioānis Francorum regis filium, & Ca-
 roli quinti fratrem qui Caroli sexti tutor eius ex fratre Ne-
 potis adhuc impuberis Galliaē res administrabat, euocauit,
 isq; posthabitis om̄ibus ad opem ferendam Ioannae uenit
 ut eiecto Urbano Pontificatum Clemēti uindicaret. & iam
 per annum bellum gesserat, cum Carolus Francorum Rex
 Ludouici nepos equitum turmas immisit, qui Aretium in
 Etruria occuparūt, arcemq; Guelforum praesidio munitam
 obsederunt. Interea Ludouicus Andegauensis obiit, & ipse
 Carolus Dyrrachus uniuerso regno potitur, captamq; Re-
 ginam cōiecit in carcerem, nec ita multo post elisis faucibus
 ibi strangulandam carnifici dedit. Urbanus, om̄esq; patres
 ad eum gratulatum uenerunt, ipse Pontifex cum a Carolo
 non potuisset impetrare, ut eius nepotem Capuae Principē
 crearet, indignatus, aperte in regem minabundus abiit, tan-
 ta utriusq; animorum offensione, ut ex regia discedenti Pō-
 tifici Carolus custodes adhiberet, ne quid in eum moliretur
 Urbanus iniuria dissimulata, Nuceriam ad aestiuādum sibi
 patribusq; a rege impetrauit, oppidoq; munito contra Ca-
 rolum iure agere quaestionemq; habere coepit. Cui cum diē
 dixisset, facete respondit Carolus, se non per aduocatū, sed
 per se affuturum, copijsq; tumultuarie coactis Nuceriam cō-
 tendit, urbeque obsessa, potiturus ea cum Pontifice uideba-
 tur, sed Raymundus eius filius Nolae comes, is qui postea
 Tarenti princeps euasit, cum stipendia sub rege faceret Ur-
 banum seruauit, nam deductus ad litora Salerno proxima
 paratas Ligurum triremes conscendit, & Genuam cum tora
 curia

curia petijt. Interea Ludouicus Vngariæ rex absque sobole
decessit, ipseq; Carolus a principibus Vngariæ per legatos
euocatus ad regnum profectus eo, trucidatus in quodã con-
uentu, quem celebrabat est, Ladislao, Ioãnaq; superstibus
impueribus, quos apud uxorem Margaritam Neapoli re-
liquerat. Per eosdem dies Auinione defuncto Clemente se-
ptimo, Petrus de Luna suffectus in eius locum Benedictus
tertiusdecimus. Urbanoq; sexto Romæ mortuo Bonifaci-
us illi nonus subrogatur. Ladislaus itaq; Caroli filius adni-
tente Bonifacio Pont. nono, regis nomen & insignia Caie-
tae adhuc impubes accepit a Cardinale Florentino Pont. ad
eam rem copijs suis omnibus Albricum Cuni comitẽ præ-
fecit, magnumq; regni Conestabulum creauit in locum Ioã-
nis Galeati, sub quo stipendia merebat Albricus, eosq; re-
gni fines quos Andegauensis Ludouici filius, eius quem mor-
tuum demonstrauimus, studio partium tenebat occupatos
recuperauit. Itaq; toto regno potitus, ab Vngariæ principi-
bus populisq; euocatus, Iaderam ab obsidione exemit, alla-
toq; nuncio nõnullos in eum Neapoli coniurasse, uel ut alijs
tradunt quod Sigismundus Rex emissus e carcere, sui regni
iura contrectabat. Iaderam Venetis uendidit, ipse Neapo-
lim continuo reuersus, in multos animaduertit, & in primis
in Sanseuerinates, rebusq; regni constitutis in alios exerci-
tum, quem habebat electissimum, duxit. Ex Marsis agroq;
Piceno & Vmbris multa occupauit, obfessaq; Florentia la-
psus in agritudinem, paucis interpositis diebus ex ea Nea-
polim reuersus, occubuit, hærede relicta Ioanna sorore, cui
postea cognomentum secundæ fuit.

Quæ Cheldria duce, cui nupta fuerat amisso, certior facta
de morte

Ladisla-
us.

Sigismū-
dus rex.

Ioanna se-
cunda.

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

de morte fratris & testamento, ad ineundā hæreditatē Neapolim redijt. Cuncq̃ cuidam Pandulfello elegantis formæ uiro usq̃ ad infamiam nimis indulgeret, hortatu principū secundo nubere statuit, itaque Iacobum Marchiæ comitem ex familia Burbonum, eius quidem, sed longo stemmate necessarium certis conditionibus sibi iunxit, & in primis ea, ne titulum regis usurparet, aut personam gereret, Tarenti principatu contentus, eiusque uectigalibus, regni administratio libera Ioannæ remaneret. Cæterum regni principes, quiq̃ apud exercitum erant cum imperio, & ordines ducebant odio in Pandulfellum Sfortiamq̃ inducti certos homines obuiam Iacobo miserunt cum mandatis, ut regium nomen, animumque afferret, non defutura sibi auxilia. Appulsumque Manfredoniam, quos dixi, nunciij regem salutarunt. excepto Sfortia, in quem Iacobus, siue ea de causa, siue inde sumpta occasione iure egit, eumque coniecit in carcerem arcis Beneuenti, omnesque qui sub eo stipendia faciebant exarmauit, diripiendosq̃ militi suo concessit. Vt uero Neapolim peruenit, summo omnium plausu exceptus ut rex, arce quam Castellum uocant nouum, præsidij, præfectique perfidia potitus, in Pandulfellum capitali supplicio animaduertit. In ipsum quoque Sfortiam omnia parabatur exempla, quæ tamen in alium dilata sunt diem, opera Michæcti, Laurentijque Attendulorum. Iacobus exclusa Ioanna, ac Italis omnia cum Gallis administrabat, iniuriam Regina dissimulanter tulit, ut apud uirum fidem, autoritatemque sibi compararet, & egredi ex arce per eum liceret. Voti compos ubi tempus opportunum putauit, communicato consilio cum Octino Caraciolo & Annichino Morinoli, remansit in

mansit in urbe, populoq; ad arma concitato, subito impetū
 in Iacobi praesidia, magistratusq; facto, Sfortia refracto car-
 cere emittitur. Galli passim trucidati, partim capti, spoliati-
 q;, partim excedere ex urbe permisi, nonnulli quoq; in custo-
 diam traditi. Ipse Iacobus renouatis conditionibus, quibus
 aduenerat cum Regina aliquādiu uiuit, mox in arcem quae
 dicitur Oui, coniectus exeundi potestatem non habebat,
 Omniaque per Marinū Boffam gerebantur, qui post ope-
 ra Seriannis Caracioli, qui sequuto tempore Melphis dux,
 & senescalus regni fuit, Sfortiaeq; opibus eiectus est, haud
 ita multo post cum Seriannes aduersus Sfortiam procede-
 ret, ille cum una legione Neapolim ingressus, populum ad
 libertatem contra Seriannem Christophorumq; Caietanū
 Fundorum Comitem concitauit, sed res multo aliter q̄ spe-
 rabat euenit. Nam cū uicum Corregiarū, quem nunc appel-
 lant coronatam cū copijs occupasset, Reginae iussu populus
 arma corripuit, Sfortiamq; nihil tale suspicantem ex impro-
 uiso adortus, legionem adeo dissipauit, ut aegre Sfortia cum
 sexcentis equitibus uia Puteolana Acherras se receperit ad
 eius urbis comitē Reginae infensum. Inde hostilia quaeq; in
 Neapolitanos moliri coepit, iactans id ab se nō odio reginae
 fieri cuius imperata facturū se diceret ut clientē, nō Neapo-
 litanorū, quos sūmopere diligeret, sed eorū tantū qui sūmae
 rerū praesent. Iis cōmodis adducti Neapolitani reginā fre-
 quentes adeunt, & scēdus cū Sfortia iacere compellūt his cō-
 ditionibus, ut incōmoda belli refarcirentur a Regina, litterae
 q; darentur ad principes de fide & integritate Sfortiae, quē
 multis antea literis apud principes insimulauerat. Est etiam
 cautum ne Seriannes esset in urbe Neapoli, sed in certum
 o 2 praescriptūq;

præscriptumque locum relegaretur. Eodem forte tempore Martinus quintus, a Ioanna per legatos contendit, ut Iacobus eius uir e uinculis emitteretur, idque facile impetrauit a Regina, quæ odio flagrabat in Sfortiam ob eiectum Seriannem, eamque rem perniciosam Sfortiæ fore intelligebat. Itaque Ioannis Arcolani consilio Sfortia curauit ut Seriannes ab exilio reuocaretur, eoque modo cum Regina redit in gratiam. Vnde Iacobus desperatis rebus suis de fuga cogitare cepit, nauemque Ligustica, quæ forte stabat in anchoris, clam conscensa Tarentum delatus est. Vbi circumfessus a Ioanna cum laboraret, urbem Io. Antonio Ursino accepta ab eo pecunia tradidit, e uestigioque in Galliam profectus, apud oppidum Bisuntium religioni initiatus, interiecto tempore diem clausit. Nondum Ioanna a Pontifice regia acceperat insignia, quare missis tribus equitum milibus ad eijciendos Tyrannos, qui opes ecclesiæ minuerant, a Martino Pontifice quinto coronata est, negotiumque Sfortiæ datur, ut ecclesiæ res affereret, is in Brachium Montonensem ducto exercitu, commisso prælio superatus est in agro Viterbiensi. Ad nūcium cladis Regina Seriannis hortatu cum Brachio fœdus icit, ut exilij iniuriam ulcisceretur, autor enim Sfortia fuerat ut Seriannes a Neapoli excederet, ut demonstrauius. Eam rem (ut debuit) indigne Pōtifex tulit nullam habitam sui uel ecclesiæ rationē. Quare Martinus Brachio quibus potuit conditionibus pacem dedit, ipsamque Regnam iudicauit indignam, quæ res ecclesiæ teneret, ac Ludouicum Andegauensem eius nominis tertium Siciliae regem declarauit. Sfortia uero Pontificis ope, collecto nouo milite in regnum redijt, quæque a Ioanna ut copiarum dux signa acceperat ei restituit, bellumque

Brachius

Ludouicus tertius

bellumque indicit. Quo metu percussa Alphonsum regem Alphon-
 Aragonum adoptauit in filium, qui forte eo tempore solu- sus.
 ta a Bonifacio oppido Corsicae obsidione, Siciliam cum pe-
 teret, audita Reginae legatione, Neapolim uenit. adiunxit
 Alphonso regina Brachium, qui paribus auspicijs, opibus-
 q; Sfortiam repellabant. Vnde Sfortia diffidens rebus suis
 per Brachium Reginam sibi conciliauit. ea pax Alphonso su-
 specta fuit, animoq; reputans, quanta in ea muliere esset in-
 constantia, sibi putauit arces urbis expositas mari praesidio
 firmandas, coniectoq; Serianne in carcerem Reginam cir-
 cumfedit in arce Campana, quae Neapoli sic appellatur. Lis
 illa coacta difficultatibus a Sfortia auxilium implorat, qui
 nihil conctatus subito uenit, Alphonsumq; soluere coegit ob-
 sidionem, initoq; praelio fudit, in fugamq; uertit. ipsam re-
 ginam ex arce eductam Auersam perduxit incolumem. Al-
 phonsus interea ex arce noua quo se receperat, saepe cu Ne-
 apolitanis eruptione facta, pugnauit, urbeq; demum stu-
 dio partium potitus, aduersae factionis aedes ad mare uer-
 gentes diripuit. ob eamq; rem Ioanna Ludouicum Ande-
 gauensem qui a Martino Ponti. accitus Romae substiterat,
 abdicato Alphonso, adoptauit in filium. Urgebatur itaque
 Alphonfus hinc a Regina ac Ludouico qui Martini innite-
 bantur opibus, hinc a Sfortia qui rem bellicam administra-
 bat, nec alium militem quam Aragonensem habebat, & unius
 auxilia Brachij, quem Sfortia apud Lauzanum cum semel
 acie fudisset, iterumq; apud Francauillam dum fugientes Bra-
 chianos insequi, Aternumq; fluuium, quem Piscariam uul-
 go uocant, transire contendit, aquarum uortice raptus occu-
 buit, cuius obitu Aragonenses conuersa fortuna uictores
 euaserunt

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

euaferunt . isque belli finis extitisset , nisi Philippus Medio
 lanensium Dux ualidissimā a Genuensibus instrui dasset
 imperasset , qua & reginā Neapolitanis restituit , & reginæ
 maritima omnia loca . Vnde Alphonsus regno excedere co
 actus parata noua classe Massiliā delatus , ex improuiso ur
 bem adortus ui expugnatā diripit atq; incēdit . Post paucos
 inde menses Alphonsus indigne ferens a Martino Ioannā
 Ludouicūq; Andegauensem contra se adiutos , antipapam
 in Panisculo mortuo Benedicto erexit . unde Martinus Al
 phonsum Anathematis affinem pronunciauit . Eoq; paulo
 post ab humanis exempto Gabriel Condemarius Patria
 successit genere Venetus , qui mox Eugenius quartus est ap
 pellatus , eiusq; Pontificatu Ioanna diē clausit . Hinc uariæ
 contentiones ortæ . nā Pontifex episcopum Racanatensem ,
 quem Patriarcham creauerat , Alexandria legatum , Nea
 polim misit , ut eius regni oppida redigeret in ecclesiæ pote
 statem . Principes autem regni ciuesq; Neapolitani legatos
 ad Renatum defuncti Ludouici fratrem mittunt , qui nunc
 cient illum a Ioanna supremis tabulis hæredem scriptum ,
 atq; ad Regni possessionem capeffendam inuitent , legato
 rum numero fuerunt Pulcini , Nolæ Casertæq; comites Io.
 Cicinellus , Octinus , Caraciolus , & Marinus Boffa . ex altera
 parte Io. Anto. Marazanus Sueffæ dux , Christophorus
 que & Rogerius Caietani , quorum alter Protonotarius , al
 ter magnus erat Camerarius , Comes item Laureti , atque
 Franciscus Pandonus , is qui postea Venafri comes est ap
 pellatus , ad Alphonsum nuncios in Siciliam miserunt cum
 mandatis , mature Neapolim ueniret sese curaturos , ut
 omnia conderent in eius potestatem . Iacobus autem Cal
 dola

dola, Peligni Marſiq; qui colunt Aprutium, inita ſocietate decernunt, eum ſe pro rege habituros quemcunq; Pontifex daret, & ab optimis quibusque regni probaretur. Interim Patriarcha cum Neapolitani portas ſibi clauſiſſent, aperire uiam ferro ſtatuit. At Alphonſus oblatam recipiendi regni occaſionem nequaquam neglexit. Aenariamque delatus inſulam, quæ nunc Iſcla nominatur, inde Sueſſam uenit ibique q̄ maximas potuit copias comparauit, urbemq; Caietam circumſedit auxiliatoribus Antonio Columna Salerni Principe, Chriſtophoro Rogerioq; Caietanis, Franciſco Urſino comite Conuerſani, Ludouico Columna, Franciſco Pandoro, & Comite Campibaffi, qui coniurauerant in Neapolitanos. Erant forte Caietæ complures ex Lyguria Mercatores, qui coemptis rebus quas Genuam importarent, mare ab hoſtibus tempeſtatibusq; pacatum expectabant. Cunq; Alphonſi claſſe nauium onerariarum undeuiginti, Triremiumq; undecim, & unius biremis, quæ pro portu Caietæ ſtabant, eos exitu prohiberent Genuenſes ſimul de periculo ſuorum ſolliciti, ſimul ægre ferentes, in Catalanorum poteſtatem regnum redigi, Philippo Anglo Mediolanenſium duci, qui Renato regi fauebat, facile paruerunt, ut claſſem nauium duodecim tectarum, triremium trium, Biremisque unius, obſeſſis Caietanis, ſubſidio mitterent. id ubi comperit Alphonſus terreſtres copias nauibus impoſuit, paucis ad continuandam obſidionem relictis, ipſum quoque Tarenti principem reuocauit ex Capua, quæ tunc illi parebat. Cunque ex littore Caietæ ſoluiffet ad inſulam Pontiam una uelificatione peruenit. Ibi cum noctu ſtetiffet in ancoris, poſtridie cum luce Genuenſium

27
 nuenſium claſſis in conſpectu fuit, initoque nauali praliō
 uictoria ad Lygures inclinauit, captis Aragonenſium pleris
 q̄ nauibus, Alphōſus, eiusq; duo fratres multiq; regni prin
 cipes, qui claſſem cum eo cōſcenderant, in hoſtium poteſta
 tem uenerunt, inuitisq; Genuenſibus ad Philippum Medi
 olani ducem perducuntur. Ad nuncium cladis qui remanſe
 rant in caſtris Alphōſi ad Caietam, omiſſa obſidione in lo
 ca quiſq; tutiora domum ſe receperunt. Alphonſus & cum
 eo capti Principes apud Philippū in ſummo habiti hono
 re, pluribus magnificiſq; donati muneribus in patriam re
 miſſi ſunt. Id eo conſilio a Philippo factum dicunt, ut quos
 tanto ſibi beneficio obſtrinxerat, eos adiutores in occupan
 da quam affectabat Italiae domiatioe, ſocios haberet. Ob
 eamq; rem Genuenſes a Philippo ſe neglectos rati, quod ſe
 inconſultis Alphonſum liberaſſet, ab eo defecerunt. Legati
 uero quos ad euocandum Renatum demonſtrauimus, ubi
 illum cuſtodiri a Philippo cognomento Bono apud oppi
 dum Diuionenſe compererunt, Hiſabellam cōiugem cum
 duobus liberis in Italiam Neapolimq; mēſe ſeptembri de
 duxerunt, ea cum Caietam ex itinere diuertiffet, urbemq; in
 poteſtatem Mediolanenſium ducis eſſe redactam nouiffet,
 mutatis magiſtratibus omnem regni curam per ſe geſſit. Al
 phonſus autem dimiſſus octobri mēſe cum Io. Antonio
 Tarenti principe duceq; Sinueſſæ, & Iofia aquauiua maio
 res q̄ unquā antea parauit copias. Per idē tempus Alphon
 ſi frater Petrus infans claſſem, quæ ſuperfuit ex praliō apud
 Siciliam reſectam, ad tranſferendum fratrem ex portu Lu
 næ, qui nunc Veneris appellatur, deducebat, is cum prædan
 di ſtudio deſcendiſſet ad Caietā, Oppidani qui rerū omniū
 inopi

inopia laborabant, existimantes Alphonsum Ducis Mediolani, Ligurumque uiribus auctum adesse, deditio-
 nuo fecerunt, antequam de Ligurum defectione quicquam re-
 scissent. Eugenius aperto studio Renati partes amplexus,
 auxilia subministrabat, ab eoque missus Patriarcha Aquilam
 primo recuperauit, inde pulso praesidio Francisci Minicuci
 Aquilani, Ritijque Montisclarenensis, qui stipendia sub Alpho-
 so faciebant, omni-que demum tractu adusque Saltum Cassi-
 nensem hac prima expeditione potitus est. Eo successu elat-
 us in sequentem annum copias in Alphonsum iterato du-
 xit, confessionemque timoris intra moenia Capuae compulso
 expressit. Ipse Patriarcha pugnae copiam non faciente Alphon-
 so, cum Tarenti principe manum conseruit ad Beneuentum,
 uictumque acie uiuum cepit, a quo cum omne ius hostis ab-
 stinisset, eumque nimis humane accepisset, animum Iacobi
 Caldolae qui graues & profestas inimicitias cum Tarenti prin-
 cipe exercebat, abalienauit. Itaque Patriarcha desertus a Cal-
 dola qui prius Alphonsum prouocabat, impar esse cepit.
 Alphonsoque premente coactus est intra Salerni moenia se
 recipere, ubi comiteatu interclusus ab Alphonso inducias
 petere necesse habuit, idque non aegre ab Alphonso impetra-
 uit, qui omni studio ferebatur ad delendum Caldolam, qui
 grauatus Alphonso uictoriam Patriarchae rursus se coniun-
 xit, communicatoque consilio proxima Alphonso castra dor-
 minici natalis nocte, dolo opprimere statuunt, sed spe fru-
 strati non diu perstiterunt in male sarta gratia, quare Patri-
 archa dimissis imperio Laurentij Attenduli copijs, ipse ue-
 nustam conscendit triremem apud oppidum Vigiliam, & pri-
 mo Venetias, inde Ferrariam se contulit ad Eugenium. Per idem

In male
 sarta gra-
 tia non diu
 perstiterunt.

p tempus

Renatus. tempus emissus a carcere ducis Burgundiæ Renatus Ligustica cum classe Neapolim uenit, opibus Attenduli Michaelis & Cardolæ fretus, sed res longe aliter euenit. nã Genuensium naues nulla magna re gesta e uestigio domum redierunt, & Renatus quanquam potitus arce, quam Nouam uocant, unde Catalani maximis assidue cladibus affecerant urbem, tamen Alphonsum prohibere non poterat quominus graui obsidione Neapolim premeret, ut ægre Renatus & sui tolerarent inopiam commeatus, quem Ligurum naues importabant. Interea Pontifex per Florentinum Cardinalem ad eam rem legatum, cum utroque egit, ut æquis conditionibus pacem componerent, qua negata ad annum duntaxat inducias impetrauit, intra quas Iacobus Caldola correptus apoplexia diem clausit extremum, in quo uno magnam fecit iacturam Renatus. Eo nanque mortuo, Alphonfus Acheras primum, deinde Auerfam fame domuit, & ui cepit. Ea re commotus Hysabellam Renatus uxorem Neapoli reliquit ad spem simulandam, ipse ad Antonium Caldolam confugit, unicum rerum suarum presidium, quem cum Iacobi morte fluctuantem confirmasset, ab eo Raymundoque, & utroque adnitente, ab Aquilanis, ac cæteris, qui in Aprutio Apuliaque in eius fide persistiterant, impetrauit, ut eum pecunia iuuarent, ex qua paruas copias reparauit. Dum hæc ita fiunt, Alphonfus adeo Neapolim premebat, ut uacua ciuibus ob inopiam rerum sine externo milite defensari non posset. Eo tempore Renatus oppidum Puteolos loci natura tutum tantummodo tenebat. ad equitum quatuor milia in armis habebat, & in his Antonium Raymundūq; & Traianum Caracium

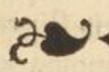
ciolum Auellini comitem, quæ tanto silentio duxit in Alphonsum, ut prius in conspectum uenerint, quam ille quicquam sentiret. Existimantque nonnulli, si Renatus hostem subito adortus esset eum potuisse deleri, sed ei bene gerendæ occasio amissa est, Antoniæ Caldolæ conctatione, qui dum dubitat utrum manum conferent, Alphonso locum dedit, ut a periculo sese recipere in tuta, hostique uiam daret. Res adeo Renato suspecta fuit, ut Antonium custodiæ traderet in arce Neapolitana quasi perfidiæ reum. Sed Antonius errorem, imprudentiamque & incertum rerum euentum excusans, pœnam deprecatus, ea facilitate, qua coniectus in uincula, continuo dimissus est. Antonius hac iniuria permotus, ut primum nactus est occasionem, quinto a Neapoli lapide in loco tuto castra communit. Ab Alphonso deinde per legatos impetrat inducias dierum quinquaginta, tutumque per hostilia loca transitum. Renatus ab Antonio desertus, impar adeo deinceps Alphonso fuit, ut ægre Neapolis mœnia tueri posset, Antonius autem, Raymundusque Pontificis stipendio meruerunt. Eo tempore Pontifex in Neapolitanos hac usus esse liberalitate dicitur, ut obsessis tres Ligurum naues onustas frumento miserit, idque pauperibus metiri gratis, ditioribus haud magno precio uenundari curarit. Alphonsum igitur urbis expugnatione fame, uel ui prope modum desperata se conuertit ad dolos. Itaque nonnullos ex his qui purgare, reficereque consueuerant aquæ ductus per quos aqua in urbem deducitur, pecunia corruptit,isque ducibus milites per aquæductus, intempesta nocte in urbem penetrare iubet. Ii per puteum quendam

p 2 publicum

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI

publicum qui est in ea quam summā plateam memorāt, scalis admotis fastigium putei superant, albescenteq; die portas urbis adeunt, signūq; dant socijs quos Alphonfus extra urbem locauerat. obrūcatisq; portarū custodibus, claustra portarū restringunt, agmenq; ex Alphonfi castris intromittunt, ad eum nunciū Renatus equo uectus, concitato cursu in arcē nouā se recepit. Alphonfus itaq; nostræ salutis anno M. quadringentesimo quadragesimo secundo die secunda Iunij Neapoli potitus, & paulo post arce noua certis conditionibus a Renato tradita, excedente Renato qui partes eius sequuti fuerant, diffisi rebus suis ad Alphonfi clementiā confugerunt, quibusq; potuerunt ab eo conditionibus pacem impetrant. Alphonfus & clemens in uictoria fuit, & deinceps, adeo ut eius principatu tranquillissima, pacatissimaq; tempora fuerint.

LIBRI TERTII FINIS.

 MICHAELIS RITII NEAPOLITANI, DE REGIBVS NEAPOLIS ET SICILIAE, LIBER QVARTVS.

Auxit stipendia.

ALPHONSVS ergo subacto, pacatoque re-
gno, rebusq; ex sententia compositis, im-
mutauit, ac in maius auxit stipendia, nam
pro singulis quibusque laribus, & foco se-
ipsem nummos argēteos imperauit, ex eo
genere